© PDF: Kamunikat.org 2013 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2013

№ 6(30)
Сакавік 1999

Права на волю

Бюлетэнь Праваабарончага Цэнтру "Вясна—96"

Мінск. 28 сакавіка 1999 году...

Запалохваньне

Беларускія ўлады правялі серыю рэпрэсіўных акцыяў супраць арганізатараў выбараў прэзідэнта Беларусі, прызначаных легітымным Вярхоўным Саветам краіны на 16 траўня...

Многія палітычныя аглядальнікі, аналізуючы разьвіцьцё падзеяў у Косаве і Сербіі пасьля нанясеньня краінамі НАТО першых бомбавых udaраў, задаюць сабе пытаньні: хто выйграў і хто прайграў у выніку распачатых вайсковых дзеяньняў? Пакуль можна зрабіць адну несумненную высновy: у выйгрышы аказаўся толькі адзін чалавек — прэзідэнт Сербіі Слабадан Мілошавіч.Яшчэ зусім нядаўна на вуліцы Белграду на працягу месяца выходзілі дзесяткі тысяч грамадзянаў з патрабаваньнем да яго пайсьці ў адстаўку і правесьці дэма-кратычныя выбары, а сёньня можа падацца, што нібыта "увесь сербскі народ", незалежна ад палітычных перакананьняў, у адзіным патрыятычным запале зьяднаўся вакол "свайго прэзідэнта". Унутрысербскія праблемы адразу адыйшлі нібыта на другі план, патанулі ў закліках да барацьбы з "амерыканскімі агрэса-

(Заканчэньне на стар. 5)

Хроніка

11 сакавіка ў г.Белаазёрску (Бярозаўскі раён, Брэсцкая вобл.) супрацоўнікамі міліцыі быў затрыманы сябра Сялянскай партыі Канстанцін Вярцейка, які зьяўляецца членам ініцыятыўнай групы па вылучэньню Міхаіла Чыгіра на пасаду прэзідэнта РБ. Ён быў затрыманы падчас збору подпісаў, адвезены ў Бярозаўскую пракуратуру, дзе пракурор Курылевіч вынес яму папярэджаньне.

12 сакавіка пракурор Цэнтральнага раёну г.Гомеля Емельяненка вынес папярэджаньне Віктару Арцюху за тое, што ён удзельнічаў у пасяджэньні савету мясцовай рэгіянальнай арганізацыі Свабоднага Прафсаюзу Беларускага, на якім разглядалася пытаньне аб вылучэньні членаў прафсаюзу ў склад раённай выбарчай камісіі.

На 12 сакавіка позвамі былі выкліканы ў пракуратуру г.Гомеля да намесьніка пракурора В.Карпенюка сябры гомельскай гарадзкой выбарчай камісіі: І.Смагін, Г.Жук , М.Аксёнаў, А.Кацапава «для дачы тлумачэньняў».

13 сакавіка ў г.Наваполацку адбыўся пікет, прымеркаваны да Дня Канстытуцыі, арганізаваны сябрамі мясцовай Рады БНФ «Адраджэньне». Пікетоўшчыкі трымалі плакаты: «Маем права на выбары», «Беларусь – вольная краіна», «16 траўня – выбары прэзідэнта РБ».

15 сакавіка ў г. Белаазёрску (Бярозаўскі раён Брэсцкай вобл.) падчас збору подпісаў быў затрыманы старшыня мясцовай суполкі БНФ «Адраджэньне» Мікалай Суліма. Раённая пракуратура вынесла яму папярэджаньне.

(Працяг на стар. 2, 6-7)

© PDF: Kamunikat.org 2013 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2013

© PDF: Kamunikat.org 2013 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2013

Хроніка падзеяў

(Пачатак на стар. 1)

14 сакавіка ў 18 гадзін, на бульвары Непакораных у г. Магілёве быў затрыманы сябра Беларускага Народнага Фронту Юры Пчэльнікаў. Пры затрыманьні яго абшукалі. Затым ён быў дастаўлены ў РАУС Кастрычніцкага раёну г. Магілёва для высьвятленьня асобы, дзе ўтрымліваўся напрацягу двух гадзінаў.

У затрыманага былі канфіскаваныя друкаваныя матэрыялы, сярод якіх: падпісныя лісты за вылучэньне З.Пазьняка кандыдатам у прэзідэнты РБ; улёткі "Пазьняк пракладае Беларусі дарогу ў Еўропу"; улёткі з тэкстам аб Беларускай Народнай Рэспубліцы. Пратакол Ю. Пчэльнікаў адмовіўся падпісваць. Яго абвінавачваюць па частцы трэцяй арт. 173 КаАП РБ: "Распаўсюджваньне друкаваных выданьняў, выробленых з парушэньнем устаноўленага парадку і ня маючых выходных дадзеных, зьмест якіх накіраваны на нанясеньне шкоды дзяржаўнаму і грамадзкаму парадку, правам і законным інтарэсам грамадзянаў".

15 сакавіка ў г. Наваполацку ў дзевяць гадзінаў вечару падчас збору подпісаў за кандыдата ў прэзідэнты Зянона Пазьняка былі затрыманыя сябры БНФ «Адраджэньне» Зьміцер Салаўёў і Алег Пашкевіч. Міліцыянты патрабавалі напісаць тлумачэньні іх дзеяньняў. На пытаньне З.Салаўёва і А. Пашкевіча, на якой падставе іх затрымалі, міліцыянты адказалі, што яны падобныя на злодзеяў, якія знаходзяцца ў розшуку.

15 сакавіка ў баранавіцкую гарадзкую пракуратуру былі выкліканы сябры гарадзкой камісіі па выбарах прэзідэнта Рэспублікі Беларусь. Сярод іх: сябра БСДП (НГ) Баляслаў Болбат, сябры БНФ «Адраджэньне» Уладзімір Гоўша, Георгій Загорскі, Тамара Зьверава, Міхась Барысевіч і старшыня Баранавіцкай Рады БНФ «Адраджэньне» Мікалай Севярцоў. Намесьнік пракурора г. Баранавічы Квашнін вынес ім папярэджаньні аб магчымым прыцягненьні да крымінальнай адказнасьці ў выпадку далейшай дзейнасьці камісіі па выбарах прэзідэнта РБ.

15 сакавіка намесьнік пракурора Савецкага раёну г.Гомеля А.А.Прасьнякоў вынес афіцыйнае папярэджаньне сябру БНФ «Адраджэньне», члену Цэнтральнай гарадзкой выбарчай камісіі па выбарах прэзідэнта РБ Анатолю Паплаўскаму. Спадару Паплаўскаму растлумачана, што «у выпадку, калі Вы будзеце працягваць свае дзеяньні, Вы можаце быць прыцягнутыя да ўсталяванай законам адказнасьці».

15 сакавіка сябра БНФ «Адраджэньне» Мікола Клімовіч быў выкліканы ў пракуратуру Кастрычніцкага раёну г. Мінску. Пракурор Жукавец правяла з ім гутарку, зьвязаную з працай раённай выбарчай камісіі, у якую ён уваходзіць. М.Клімовічу было прапанавана падпісаць пратакол допыту.

16 сакавіка ў судзе Кастрычніцкага раёну г. Віцебска пачаўся судовы працэс над вядомым актывістам апазіцыі, старшынёй віцебскай Рады БНФ «Выбар» Уладзімірам Плешчанкам. Ён абвінячваўся ў дачыненьні да справы зьнікненьня бюста расійскага ваеначальніка Суворава. Супраць яго вылучанае абвінавачваньне па арт. 201, ч.2 і арт. 225 КК РБ (злоснае хуліганства і зьнішчэньне гісторыка-культурных помнікаў). Працэс выклікаў цікавасьць з боку прадстаўнікоў грамадзкасьці горада. У зале судовага паседжаньня не было вольнага месца. На працэсе прысутнічала назіральнік групы АБСЕ ў Беларусі Надзея Дударава, а таксама прадстаўнікі Праваабарончага Цэнтру «Вясна-96» Алесь Бяляцкі і Валянцін Стэфановіч, якія выступілі ў якасьці грамадзкіх абаронцаў. Варта нагадаць, што 50-ці гадовы У.Плешчанка ўжо сёмы месяц знаходзіўся пад вартай у СІЗА г.Віцебска.За гэты час стан ягонага здароўя значна пагоршыўся. Падчас свайго выступу У. Плешчанка заявіў, што судзяць яго не за хуліганства, а за палітычныя погляды і актыўную грамадзкую дзейнасьць. Падчас працэсу нечакана высьветлілася, што ў падсуднага адсутнічае абвінаваўчае заключэньне, дакладней у яго на руках толькі першы ліст заключэньня але ў трох экземплярах. Судзьдзя быў вымушаны спыніць працэс. Адвакат і грамадзкія абаронцы заявілі хадайніцтва аб неадкладным вызваленьні Уладзіміра Плешчанкі з пад варты пад падпіску аб нявыезьдзе. Але суд не задаволіў хадайніцтва. Працэс над палітычным вязьнем У.Плешчанкам перанесены на 26 сакавіка.

У г. Барысаве *11 сакавіка* падчас збору подпісаў за вылучэньне Міхаіла Чыгіра кандыдатам у прэзідэнты РБ быў затрыманы і дастаўлены ў ГАУС 26-гадовы сацыял-дэмакрат Зьміцер Абрамовіч. На яго быў складзены пратакол аб адміністратыўным правапарушэньні па арт. 167, ч.3 (парушэньне заканадаўства аб выбарах) КаАП РБ. На наступны дзень (*12 сакавіка*) зноў падчас збору подпісаў ён быў затрыманы міліцыянтамі на некалькі гадзінаў, але на гэты раз міліцыянты вырашылі за лепшае не складаць новы пратакол. *17 сакавіка* Зьміцер пры абыходзе кватэр з мэтай збору подпісаў за М.Чыгіра быў затрыманы супрацоўнікамі КДБ. Начальнік Барысаўскага адзьдзелу УКДБ па Мінску і Мінскай вобласьці маёр Літвінчык С.М. вынес З.Абрамовічу афіцыйнае папярэджаньне "за дзейнасьць, якая можа выклікаць адказнасьць, прадугледжаную арт. 61, ч. 1 КК РБ (змова з мэтай захопу дзяржаўнай улады неканстытуцыйным шляхам)". Вышэйзгаданы артыкул Крымінальнага Кодэксу прадугледжвае адказнасьць у выглядзе пазбаўленьня волі на тэрмін ад васьмі да дванаццаці гадоў з канфіскацыяй маёмасьці ці без канфіскацыі. Нягледзячы на запалохваньне, Зьміцер Абрамовіч у той жа дзень працягнуў збор подпісаў.

17 сакавіка ў 17.00 у г.Баранавічы падчас збору подпісаў за кандыдата ў прэзідэнты РБ Зянона Пазьняка невядомымі ў цывільным быў затрыманы старшыня мясцовай Рады Маладога Фронту Алесь Пікула. Невядомыя не прад'явілі пасьведчаньняў супрацоўнікаў міліцыі і таму Алесь аказаў супраціўленьне. Невядомыя зьбілі яго і сілай зацягнулі ў машыну, дзе пагражалі яму і праводзілі размову аб ягонай палітычнай дзейнасьці. Павазіўшы па горадзе, невядомыя выпусьцілі Алеся, ня склаўшы на яго ніякіх афіцыйных папераў. Алесь Пікула зьвярнуўся са скаргаю ў мясцовую пракуратуру. 25 сакавіка ён атрымаў адказ ад начальніка Баранавіцкага ГАУСу падпалкоўніка міліцыі С. Мостыка (копія адказу накіраваная пракурору г.Баранавічы), дзе сказана: «...па факту звароту з заявай г-на Пікула А.В. аб узбуджэньні крымінальнай справы адмоўлена на падставе арт.5, п.2 КПК РБ (адсутнасьць складу злачынства). Пошук асобаў, з якімі адбыўся ў Вас канфлікт 17.03.99 г., працягваецца. Пры нязгодзе з прынятым рашэньнем Вы можаце абскардзіць дадзеную пастанову ў пракуратуры г.Баранавічы».

17 сакавіка ў г. Ганцавічы (Брэсцкая вобл.) быў прыцягнуты да адміністратыўнай адказнасьці па Арт. 166.1 КаАП РБ (непавага да суда) вядомы ў Ганцавічах праваабаронца, сябра БНФ "Адраджэньне" Мікалай Занька. Суд наклаў на яго спагнаньне ў выглядзе 10 сутак адміністратыўнага арышту. 17 сакавіка Мікола Занька прысутнічаў пры разглядзе грамадзянскага зыску аб узнаўленьні на працы жыхаркі Ганцавіч Сьвятланы Варвашэвіч. Калі судзьдзя Буднік, якая разглядала гэтую справу, выйшла ў пакой судзьдзі для вынясеньня канчатковага рашэньня, ён стаў сьведкам грубага парушэньня закону. Занька ўбачыў, як пракурор раёну Сяргей Туравец, які не прымаў удзелу ў разглядзе гэтай справы, перадаваў тэчку са справай Варвашэвіч старшыні суда. Потым ён і яго сябры бачылі, як сакратар суда Натальля Муха прынесла справу Варвашэвіч ад старшыні суда назад судзьдзі Буднік, якая прыняла справу і пайшла ў залу пасяджэньня для вынясеньня канчатковага рашэньня. Мікола Занька запатрабаваў спыніць гэтае яўнае парушэньне закону з боку судзьдзяў і супрацоўнікаў пракуратуры. У адказ на гэта судзьдзя выклікала ў суд нарад міліцыі, які затрымаў Заньку. Аб дадзеным парушэньні быў складзены акт, які падпісалі чатыры сьведкі гэтага беззаконьня.

17 сакавіка ў г. Наваполацку (Віцебская вобл.) позна ўвечары пачаўся пажар у рэдакцыі мясцовай незалежнай газеты "Хімік". Невядомымі асобамі былі падпаленыя дзьверы рэдакцыі. Газета надрукавала шэраг артыкулаў, якія ўтрымлівалі крытыку дзейнасьці мясцовых уладаў, друкавалася іншая інфармацыя апазіцыйнага зьместу. Мясцовыя ўлады спрабавалі зьнішчыць гэтае незалежнае выданьне шляхам аб'яднаньня рэдакцыі газеты "Хімік" з газетай выканкаму "Новая газета". Супрацоўнікі "Хіміка" сьцьвярджаюць, што неаднаразова атрымлівалі пагрозьлівыя ананімныя званкі. Такім чынам, ёсьць падставы меркаваць, што гэты падпал можа быць невыпадковым і накіраваным на далейшае запалохваньне супрацоўнікаў незалежнай газеты "Хімік".

18 сакавіка ў судзе Цэнтральнага раёну г. Магілёва адбыўся суд над непаўнагадовым сябрам мясцовай арганізацыі Малады Фронт Алесем Паўтарацкім, які напярэдадні быў затрыманы пад час збору подпісаў за кандыдата ў прэзідэнты Рэспублікі Беларусь Зянона Пазьняка. Судзьдзя Сарока прыцягнула юнака да адміністратыўнай адказнасьці па арт. 167.3 КаАП РБ (парушэньне заканадаўства аб выбарах) і наклала на яго штраф у памеры 250 тыс. рублёў. Судзьдзя адмовілася дапусьціць у якасьці грамадзкага абаронцы Валадара Цурпанава. Парушэньнем зьяўляецца ўжо само прыцягненьне Паўтарацкага да адміністратыўнай адказнасьці праз суд. Згодна з арт.13 і арт. 201 КаАП РБ, падобныя справы павінны разглядацца раёнымі камісіямі па справах непаўнагадовых.

(Працяг на стар. 6-7)

© PDF: Kamunikat.org 2013 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2013

© PDF: Kamunikat.org 2013 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2013

Віктар ГАНЧАР:

"Мяне трывожыць лёс маёй краіны..."

Шырока разгорнутая кампанія па правядзеньні прызначаных легітымным Вярхоўным Саветам Беларусі 13-га скліканьня на 16 траўня выбараў прэзідэнта краіны стала падставай для распачынаньня рэпрэсіяў супраць арганізатараў выбараў. Зразумела, адным з першых быў арыштаваны старшыня Цэнтрвыбаркаму Віктар ГАНЧАР. Пасьля сканчэньня 10-цідзённага арышту супраць яго была ўзбуджаная крымінальная справа па арт. 190 КК РБ (самавольнае прысваеньне званьня альбо ўлады службовай асобай). Аднак Віктар Ганчар ня з тых людзей, якіх можна запалохаць...

Віктар ГАНЧАР

— Спадар Віктар, як вы зараз сябе адчуваеце? Хоць прайшло мала часу пасьля вашай сухой галадоўкі ў сьпецпрыёмніку-разьмеркавальніку, я чула, вы ўжо вярнуліся да справаў?

— Ведаеце, я менш за ўсё люблю гаварыць пра сваё здароўе, і гэта, напэўна, уласьціва любому мужчыне, які заняты справаю. Зразумела, я пачаў ужо працу, хоць бы таму, што графік правядзеньня выбарчай кампаніі настолькі жорсткі з пункту гледжаньня чарговасьці мерапрыемстваў, што нават у стане, калі лекары катэгарычна не рэкамендавалі зьнешнія кантакты, я мусіў заняцца працай. У панядзелак (на 4-ты дзень пасьля галадоўкі – *Т.С.*) была праведзеная шырокая нарада са старшынямі абласных выбарчых камісіяў па выбарах прэзідэнта з удзелам кіраўнікоў ініцыятыўных групаў кандыдатаў у прэзідэнты В.Шлындзікавым і С.Папковым. Мы абмеркавалі пытаньні, зьвязаныя са стварэньнем участкаў, участковых камісіяў, а таксама механізмы пацьверджаньня пячаткамі раённых і гарадзкіх камісіяў, падпісных лістоў – з тым, каб у гэтых анамальных умовах праца членаў ініцыятыўных групаў проста не прапала дарма.

— Вам ніколі не прапаноўвалі зьехаць з Беларусі – назаўжды альбо, як кажуць, «ненадоўга, да перамогі дэмакратыі»? У вас самога не ўзьнікалі такія думкі ў мінулыя гады?

— Прапановы былі, і неаднаразовыя; думкі – не ўзьнікалі. Што да майго прафесійнага выкарыстаньня, то, натуральна, я меў мноства прапановаў, па мерках Беларусі, на проста фантастычных кантрактных умовах. Зразумела, на некаторыя з гэтых прафесійных прапановаў я адгукаўся, бо жыцьцё ёсьць жыцьцё, любому мужчыне, апроч усяго астатняга, патрэбна забясьпечваць сям'ю. Напрыклад, з ліпеня па сьнежань мінулага году я працаваў па кантракту ў Латвіі, у Асацыяцыі камерцыйных банкаў гэтай краіны, дзе быў прызначаны трацейскім судзьдзём. Аднак сама думка пакінуць Беларусь для мяне ў прынцыпе не існуе, і сама такая ідэя, з пункту гледжаньня яе практычнай рэалізацыі, у прынцыпе не магла ставіцца проста таму, што я – «пяцідзесятнік», я ўвабраў тую атмасферу і сацыяльна не ўяўляю сябе па-за нашай краінай. Я проста люблю сваю Радзіму, і для мяне гэткая пастаноўка пытаньня абсалютна непрымальная. Я, калі спрашчаць, проста не змагу жыць у іншай краіне.

— Ваш учынак натхніў многіх людзей. Што б вы маглі ім зараз сказаць?

— Што на самой справе для мяне праблемы выбару проста не было. Гэта ўчынак, як вы яго назвалі, у якога не было альтэрнатывы. На жаль, іншага спосабу, іншага рэальнага механізму абароны сваіх правоў, сваёй палітычнай і чалавечай годнасьці проста не існавала. Прымаючы да ўвагі, што я насамрэч сутыкнуўся, прабачце за гэткую тэрміналогію, са жлобскім стаўленьнем і з цалкам садысцкай сістэмай падаўленьня чалавечай годнасьці (гэта, верагодна, ставілася і ў якасьці палітычнай мэты, і ў якасьці прыкладной мэты – падаўленьня мяне як асобы), я не хацеў бы выкарыстоўваць тут такую высакамоўную тэрміналогію: «мужны ўчынак», альбо проста «учынак»... Альтэрнатывы не было, і, верагодна, гэтым тлумачыцца тое, што для мяне псіхалагічна ўсе гэтыя дзесяць дзён не суправаджаліся нейкімі асаблівымі пакутамі, і рашэньне было вельмі простым.

— Такім чынам, вы былі гатовыя да гэтага даўно?

— Маральна, псіхалагічна быў гатовы даўно. На жаль, не зусім быў гатовы нават мой моцны арганізм, таму на чацьвёрты-пяты дзень воля толькі ўзмацнялася. Арганізм жа пачаў крышачку даваць збоі – я маю на ўвазе тыя самыя пакутныя дні, калі мяне пастаянна душылі спазмы і, на жаль, прыступы ішлі адзін за другім. Тым ня менш нават у гэтай крытычнай сітуацыі ў мяне праблемы выбару таксама не было. Я катэгарычна адмаўляўся ад гэтак званай прымусовай медыцынскай дапамогі, якую мне прапаноўвалі сіламі медчасьці МУС. Гэта было абсалютна непрымальна...

— Рэжым спалохаўся вашай магчымай сьмерці ці рэзанансу ад яе наступстваў? Увогуле, рэпрэсіі супраць асабіста Віктара Ганчара – гэта прызнаньне вас самым небясьпечным ворагам альбо асабістая помста былога, скажам так, паплечніка?

— Я думаю, тут ёсьць і першае, і другое, і трэцяе. Ведаючы асаблівасьці Лукашэнкі, які сапраўды гатовы пайсьці на ўсё дзеля захаваньня ўлады (гэта, вядома, ужо праблема псіхіятрычная) – зразумела, тут прысутнічае асьпект, які вы назвалі асабістай помстай. Але асноўнае, пераважнае — гэта элементарныя боязь і паніка, якія вызначалі дзеяньні ўсіх тых асобаў, што прымалі рашэньні. Але на самай справе рашэньні прымаліся на ўзроўні Лукашэнкі і Шэймана. Адсюль — часам неадэкватныя і запозьненыя дзеяньні. Скажам, каб прыняць рашэньне аб гвалтоўным кармленьні, спатрэбілася два дні, таму што ўжо ў сераду сьпецыялістам было зразумела, што я знаходжуся ў крытычным стане. І, верагодна, з прычыны таго, што ніхто ня мог прыняць рашэньне (гэта была прэрагатыва Лукашэнкі і Шэймана) спатрэбілася два дні, каб прыняць гэткае неадэкватнае, калі не сказаць больш жорстка – дэбільнае рашэньне, з пункту гледжаньня медыцынскіх паказчыкаў. Не выпадкова напярэдадні гэтага рашэньня ў маёй камеры зьявіліся першы намесьнік міністра ўнутраных справаў Удовікаў і кіраўнік гарадзкой міліцыі, начальнік ГУУС Мінгарвыканкаму Тарлецкі. Іхні візіт быў найбольш паказальны з пункту гледжаньня той падаплёкі, пра якую вы кажаце. Удовікаў, які пяць гадоў знаходзіўся са мной побач у якасьці дэпутата Вярхоўнага Савету 12 скліканьня, увайшоў у камеру, крыкнуў: «Устаць!» – і пасьля таго, як мае сукамернікі ўскочылі, мімаходзь зірнуў на мяне і выскачыў з камеры. Гэткая агульная псіхалагічная абстаноўка спадарожнічала майму ўтрыманьню ў камеры. Таму не выпадкова, што было прынятае... самае неверагоднае рашэньне: вывесьці мяне гвалтоўна з галадоўкі з выкарыстаньнем АМАПаўцаў у чорных масках. У сувязі з гэтым, я думаю, што над людзьмі, якія прымалі рашэньні, пераважаў страх, жывёльная паніка... Зразумела, што наўрад ці іх непакоіў стан майго здароўя. Баяліся, што будзе ўцечка інфармацыі, жудасны скандал — што непазьбежна магло прывесьці да руйнаваньня асноваў гэтай дзіўнай улады. Я падкрэсьліваю: дзіўнай, паколькі ўсе яе дзеяньні ў межы здаровага сэнсу не ўкладаюцца.

(Працяг на стар. 4-5)

© PDF: Kamunikat.org 2013 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2013

© PDF: Kamunikat.org 2013
© Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2013

"Мяне трывожыць лёс маёй краіны..."

(Пачатак на стар. 3)

— Людзі ў цывільным, якія зьяўляліся ў камерах, дзяжурылі на паверхах – гэта, відавочна, ня толькі спроба прадухіліць уцечку інфармацыі. Ці не заўважалі вы, што да вас неяк асабліва ставіцца ня толькі сукамернікі, але і ахова, міліцыя, увесь кантынгент, які знаходзіцца на Акрэсьціна?

— Вось самае цікавае, што на працягу гэтых дзесяці дзён у сьпецпрыёмніку-разьмеркавальніку адбылася самая сапраўдная сацыяльна-псіхалагічная рэвалюцыя. Калі ў першыя тры дні ў рэжыме ўтрыманьня панавалі мат, хамства ды прыніжэньне чалавечай годнасьці, то ў апошні тыдзень гэта больш нагадвала ўзаемныя адносіны людзей у аздараўленчым пансіянаце. Ня з пункту гледжаньня ўмоваў утрыманьня, а з пункту гледжаньня ўзаемаадносінаў людзей. Тое, што трое членаў Цэнтральнай выбарчай камісіі (паколькі С.Абадоўскі быў амаль адразу па стану здароўя выпушчаны) зьмянілі абстаноўку, мікраклімат і нават умовы ўзаемаадносінаў людзей, я лічу ня меншым нашым дасягненьнем, чым усе рэальныя палітычныя і маральныя наступствы нашага арышту. Я ўжо не кажу пра тое, што тыя людзі, якія ніколі ў жыцьці не цікавіліся палітыкай, лічылі зьяўленьне газетаў, інфармацыі адносна рэакцыі на нашыя дзеяньні ў сьпецпрыёмніку-разьмеркавальніку для сябе больш важным, чым атрыманьне той жа пайкі, якая раней была для іх галоўнай і асноўнай. І ня думайце, што я перабольшваю, паколькі па сістэме вентыляцыйнай сувязі сьпецпрыёмніка-разьмеркавальніка прасілі толькі дзьве рэчы: цыгарэты і газеты.

— Хутка які-небудзь мінскі валютчык напіша мемуары «Як я сядзеў з Ганчаром»!

— Вось вы іранізуеце, а між тым вашая іранічная заўвага літаральна паўтарае фразы тых, хто са мной сядзеў разам. Таму што адзін з іх, беспрацоўны, які падрабляе часовымі «шабашкамі», сказаў: «Цяпер я змагу ў сябе, на вуліцы Чыгладзе, гаварыць, што сядзеў разам з палітычнымі!». І ён прасіў толькі аб адным: каб яму пакінулі тыя газеты, якія Шчукін часам перадаваў на Акрэсьціна. Што да работніка заводу «Гарызонт», дык ён увогуле сказаў: «Я вельмі задаволены, што патрапіў сюды выпадкова пасьля сваркі з жонкай: тут для мяне адкрыўся цалкам іншы ўзровень жыцьця». Гэта не перабольшваньне. Я насамрэч магу гаварыць з гонарам, што вельмі дастойна паводзілі сябе члены Цэнтральнай выбарчай камісіі Гюнтэр і Гурыновіч. Мы сапраўды дабіліся такой вось псіхалагічнай рэвалюцыі.

— «Адна з самых цывілізаваных партыяў Украіны» (вызначэньне газеты «Наша Ніва»), Народна-дэмакратычная партыя, выказала намер маральна падтрымаць выбарчую кампанію і прысласць на травеньскія выбары сваіх назіральнікаў. Якія палітычныя сілы яшчэ зрабілі заявы ў падтрымку пасьля арышту Цэнтральнай выбарчай камісіі?

— Так атрымалася, што арышты членаў Цэнтрвыбаркаму настолькі актывізавалі гэты працэс, што з палітычнага пункту гледжаньня больш пазітыўнага выніку цяжка было і чакаць. Таму асобныя мае калегі цяпер іранізуюць, што, спраўды, трэба падзякаваць тым, хто прымаў гэткія – прабачце, я вымушаны паўтарыць зноў – дэбільныя рашэньні. Менавіта яны справакавалі нябачаную і нячутую цікавасьць да падзеяў у Беларусі, а значыць – рэальна садзейнічаюць інфармацыйнай кампаніі па агітацыі на карысьць выбараў. І сёньня мы ўжо бачым рэальныя вынікі гэтых падзеяў. Я думаю, што заява памянёнай вамі партыі – першая ластаўка, паколькі зараз самым сур'ёзным чынам вывучаецца сітуацыя ў Беларусі ўсімі еўрапейскімі структурамі. Вам вядома і пра адмысловую рэзалюцыю Еўрапарламенту, і я мяркую, што пасьля рэгістрацыі кандыдатаў у прэзідэнты мы сутыкнемся з новай палітычнай рэальнасьцю ў Беларусі, калі ўдзел міжнародных назіральнікаў стане непазьбежным. Можна стопрацэнтова прагназаваць вынік вывучэньня і аналізу беларускай сітуацыі: мы будзем мець на выбарах 16 траўня 1999 году масавы наплыў міжнародных назіральнікаў.

— Ім не пагражаюць рэпрэсіі?

— Гэта ўжо праблема Лукашэнкі.

— Вы сказалі, што сухая галадоўка была для вас натуральным учынкам, не было ўнутраных хістаньняў, калі ішлі на такі крок. Усё ж чаго было больш у матывацыі: прагматызму, абароны нацыянальнага гонару – ці гэта была барацьба за дэмакратыю як такую?

— На самой справе гэта быў вымушаны выбар. Хістаньняў не было, бо выбар быў зроблены загадзя. Што да складнікаў матывацыі, то, натуральна, тут было ўсё. Я разумеў, што гэты, здавалася б, лакальны выпадак мае значэньне для ўсёй выбарчай кампаніі. Я разумеў, што, калі ўдасца зламаць мяне як старшыню Цэнтральнай камісіі, то выбарчая кампанія проста заглохне ды захлынецца. А разумеючы сэнс выбарчай кампаніі для маёй краіны, разумеючы, што гэта – фактычна апошні шанц... Адным словам, мной рухала ўсё адразу. Гэта і абарона сваёй службовай годнасьці, і абарона сваёй нацыянальнай годнасьці, і проста абарона асабістай, мужчынскай годнасьці. Улічваючы гэткі ўзровень матывацыі, няхай нават супрацьнатуральнай (бо рэдка калі даводзіцца ісьці на абарону сваёй годнасьці шляхам рэальнай пагрозы жыцьцю і здароўю), выбар быў простым, арганічным і натуральным, у тым сэнсе, што ў мяне адсутнічала праблема выбару.

— Раней на галадоўку ішла ў асноўным моладзь з Маладога Фронту, таму, што і казаць, для многіх ваш выбар стаўся нечаканасьцю. «Мы і ня ведалі, — чула я, — што спадар Ганчар такі нацыянальна сьвядомы». Можна трохі пра вашую нацыянальную сьвядомасьць?

— Калі ўзьнікае пытаньне пра нацыянальную сьвядомасьць, яно мяне крыху зьдзіўляе, таму што кожны чалавек, нават з пункту гледжаньня распаўсюджанай у нас вычварэнскай масавай сацыяльнай псіхалогіі, усё роўна каранямі – з нашае зямлі. І як, напрыклад, Ганчар можа быць не нацыянальна сьвядомым, калі ў мяне ўсё зьвязана з гэтаю зямлёй? Для кагосьці мой учынак, можа, і нечаканы, але ўсё ў нас – з дзяцінства, з сям'і, з выхаваньня. Трэба зразумець, што я вырас у вялікай шматдзетнай сям'і, што мы вельмі цяжка жылі. Я сам сябе вывучыў, паколькі ўсе пяць гадоў вучобы ва ўніверсітэце, а затым тры гады вучобы ў асьпірантуры пастаянна недзе дадаткова працаваў. Я трынаццаць гадоў выяздджаў на так званыя шабашкі. З гэтага пункту гледжаньня для мужчынскага ўчынку не было праблемаў, бо ў мяне жыцьцё было з такімі выпрабаваньнямі, складанасьцямі і з такой загартоўкай, што я змог вытрымаць і гэткі ўзровень выпрабаваньняў. Гэта проста натуральная канстатацыя, а ня нейкая фразеалогія. Калі казаць пра карані, у мяне насамрэч усё зьвязана з тым, што для кожнага беларуса зьяўляецца арганічным і натуральным. І мінулае, і цяперашняе, і ўсе планы на будучыню я зьвязваю зь лёсам маёй краіны, маёй сям'і, людзей, якія мяне атачаюць. Трэба, напэўна, расстаўляць іншыя акцэнты ў нацыянальным пытаньні: трэба вярнуцца да таго, што зьяўляецца натуральным для жыхара любой краіны. Бяда і нацыянальная трагедыя, што гэта не натуральнае для беларуса. Няўжо ўзьнікае пытаньне аб нацыянальнай сьвядомасьці, скажам, для жыхара Злучаных Штатаў, дзе ўсё гэта давядзенае да зусім утрыраваных формаў? Няўжо ўзьнікаюць такія пытаньні для паляка ці латыша?

Верагодна, мы жывем у сьвеце нейкіх перакуленых паняцьцяў, калі нават лёс сваёй краіны, свайго дому становіцца прадметам дыскусіяў з пункту гледжаньня таго, «хто больш шчыры» і «хто больш нацыянальна сьвядомы». Нам трэба вярнуцца ў натуральны стан, калі інтарэсы сваёй краіны, нацыянальныя прыярытэты асэнсоўваюцца кожным як нешта арганічнае і натуральнае. Гэткім самым чынам патрэбна прыйсьці да такога стану, каб клопат дзеля карысьці сваёй краіны, без усялякіх там ідэалагічных «-ізмаў» і «-фізмаў» стаў галоўнай мэтай любога грамадзяніна краіны. Толькі тады, калі нацыя, народ аб'ядноўваюцца ў разуменьні гэтых натуральных прынцыпаў, і адкрыецца шлях да нацыянальнага росквіту. З гэтага якраз і пачыналі ўсе краіны посткамуністычнай эпохі. Як толькі Польшча, Чэхія, краіны Балтыі асэнсавалі свае непарушныя нацыянальныя прыярытэты, у іх былі зьнятыя вельмі многія праблемы.

— Калі ўжо казаць пра аб'яднань-

© PDF: Kamunikat.org 2013
© Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2013

© PDF: Kamunikat.org 2013 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2013

не нацыі – на Беларусі зараз, здаецца, настаў зручны момант?

— Я да гэтага стаўлюся вельмі станоўча і з пункту гледжаньня аналітычных падыходаў, і з пункту гледжаньня падыходаў нацыянальных. Зараз склалася сітуацыя, калі саўковае мысленьне, адарванае ад нацыянальных інтарэсаў, ад асэнсаваньня сваёй самабытнасьці, ужо адыходзіць на задні план. Як ні дзіўна гэта прагучыць, рэжым сваімі цалкам алагічнымі дзеяньнямі, якія прыніжаюць чалавечую годнасьць беларусаў, садзейнічаў небываламу росту і ўздыму нацыянальнай самасьвядомасьці. Улічваючы, што зараз разьвеяўся, як пыл, увесь гэты блеф наконт нейкай інтэграцыі ў рамках малазразумелага «славянскага адзінства», менавіта зараз ствараюцца ўнікальныя перадумовы для таго, што адкрывае шлях да нацыянальнага разьвіцьця і росквіту. Гэта ўсьведамленьне кожным сваёй прыналежнасьці да таго, што завецца Радзімай, нацыянальным домам, калі кожны грамадзянін заяўляе пра гэтую прыналежнасьць з гонарам. І я ўпэўнены, што хутка і кожны грамадзянін нашай краіны будзе з гонарам гаварыць, што ён – жыхар, грамадзянін Беларусі. А гэта – галоўная ўмова для эканамічнага, духоўнага разьвіцьця нацыі.

— Пытаньне, якое здаецца банальным: якія вашы любімыя пісьменьнікі, якія кнігі на вас аказалі найбольшы ўплыў?

— Я ў дзяцінстве чытаў шмат, сістэматычна і «узахлёб». І тым ня менш кніга, якая зьяўляецца дагэтуль для мяне любімай — пры ўсім тым, што я магу пазнаму ставіцца да яе галоўнага персанажу, і маё стаўленьне да яго зьмянілася – гэта раман «Пётр І» Талстога...

— Сярод простых людзей, якія сёньня кажуць: «Дык калі, калі ўжо яго перавыберуць?!», мала разумеючы сітуацыю ў краіне, існуе такое меркаваньне: «Ганчар хоча быць прэзідэнтам сам». Спадар Віктар, вы хочаце быць прэзідэнтам?

— У мяне пасьля сарака гадоў зьмянілася адчуваньне сябе ў сьвеце і ўяўленьне пра сваё прызначэньне. Як любы нармальны мужчына, я заўжды імкнуўся да самарэалізацыі, таму ніколі не хаваў сваіх бязьмежных амбіцыяў. Гэта таксама натуральна. У любога мужчыны павінна быць трошкі завышаная самаацэнка, гэта ёсьць галоўны стымул да самарэалізацыі. Але я лічу, што да сарака гадоў я ўсяго дасягнуў, усяго паспытаў з пункту гледжаньня сваёй самаацэнкі і ўяўленьня аб самарэалізацыі. Цяпер для мяне галоўнае – дамагчыся такога асяродзьдзя, такой абстаноўкі ў нашай краіне, калі ўсё будзе залежыць тольківад самой асобы, канкрэтнага чалавека. Самамэта для мяне – дабіцца такой нармальнай абстаноўкі. Калі адказваць на вашае пытаньне проста і канкрэтна, то гэткай самамэты – стаць прэзідэнтам – для мяне зараз не існуе, паколькі ў сваім сёньняшнім стане я магу лічыць сябе самадастатковым і самакаштоўным. Для мяне зараз галоўнае – поўная самарэалізацыя ў нармальным асяродзьдзі. Замест пастаяннай зьнясільваючай, бессэнсоўнай барацьбы – заняцца той пазітыўнай дзейнасьцю, дзе я мог бы поўнасьцю раскрыцца і прафесійна, і ў чалавечым плане. А ў якім статусе, на якой пасадзе, на якой вяршыні ды ў межах якой піраміды – гэта ня сутнасна важна. Калі акажацца так, што лепш за мяне ніхто ня здолее выканаць нейкую задачу, я заўсёды гатовы яе выканаць. Прыкладам, зьвярнуліся да мяне з просьбаю выканаць здавалася б непад'ёмную, з пункту гледжаньня арганізацыйных і тэхнічных праблемаў, задачу выбарчай кампаніі. Я адчуваў сябе гатовым да гэтага, і мы з калегамі зрабілі, здавалася б, абсалютна немагчымае. Зараз я ня стаўлю эгацэнтрычных мэтаў: дасягнуць службовага становішча любым коштам. Для мяне гэткай праблемы проста не існуе. Але калі абставіны складуцца так, што выкананьне нейкай задачы запатрабуе цалкам канкрэтнага чалавека, калі я буду запатрабаваны для выкананьня гэткай задачы – зразумела, у залежнасьці ад абставінаў будуць ставіцца канкрэтныя мэты.

— Чаму ўсё ж крымінальная справа супраць вас заведзеная не па артыкуле «змова супраць улады» (пра што папярэджвала пракуратура), не па артыкуле «крадзяжы» (што магло б вынікаць з асабістага прылюднага абвінавачаньня вас Лукашэнкам у невяртаньні крэдыту), а па арт. 190 – «прысваеньне званьня альбо пасады»? Чаму пагрозы зрушыліся ў больш мяккі бок? І як у сувязі з гэтым расцэньваеце вобыск у вас дома 16 сакавіка?

— Калі казаць пра юрыдычныя абгрунтаваньні, то ўсё гэта – чыстая прававая лухта і прававы маразм. Па якім там артыкуле яны завялі – альбо плануюць завесьці — крымінальную справу, мяне ў прынцыпе не цікавіць, і я кажу гэта цалкам цьвёрда і без усялякіх агаворак. Я не магу ставіцца сур'ёзна да таго, што для мяне незразумела ні з прафесійнага пункту гледжаньня, ні з пазіцыяў здаровага сэнсу. Што да хістаньняў, то гэта зноў сьведчыць аб поўнай разгубленасьці і паніцы сярод тых, хто прымае рашэньні. Я зусім не зьдзіўлюся, калі заўтра будзе ўзбуджаная крымінальная справа за палітычны экстрэмізм, распальваньне міжнацыянальнай варожасьці... Бо цяжка сабе ўявіць, што можа прыйсьці ў галаву шызафрэніку, які чапляецца за ўладу. У гэтым шэрагу – і так званы «вобыск». Паколькі нічога агульнага з працэсуальнымі нормамі наават зьнешне ён ня мае. Гэта нейкая праява садысцкага бандытызму. Сапраўды садысцкага і сапраўды бандытызму, паколькі няма нават намёку на захаваньне працэсуальных нормаў, а калі падчас вобыску наносяцца яшчэ і цялесныя пашкоджаньні жанчыне...Пра што тут можна гаварыць?

— Вашую жонку ўдарылі гэтыя «сантэхнікі» у цывільным! Колькі іх усяго было?

— Гэта былі людзі ў цывільным, якія назваліся работнікамі энерганагляду. І ўражальна тое, што іх было каля пятнаццаці чалавек. Таму наўрад ці ставілася задача вобыску як такога – гэта, зноў жа, з той жа серыі. Яны чамусьці не губляюць ілюзіяў, што можна гэткімі, з іхняга пункту погляду, запалохваючымі, садысцкімі акцыямі прымусіць зьмяніць агульны пункт погляду альбо пазіцыю. Гэта мне ўяўляецца ўжо проста камічным і сьмешным...

Гутарыла
Тацяна СЬНІТКО

Запалохваньне

(Пачатак на стар. 1)

рамі". Голасу ж апазіцыі не чуваць зусім...

Падзеі на Балканах у сваіх інтарэсах скарыстаў і яшчэ адзін "чырвоны прэзідэнт" і дыктатар — Аляксандр Лукашэнка. "Пад шумок" ён вырашыў расправіцца з апазіцыяй, што распачала арганізацыю прызначаных Вярхоўным Саветам Беларусі 13-га скліканьня на 16 траўня прэзідэнцкіх выбараў. Момант абраны і сапраўды вельмі зручны. Краіны Захаду занятыя сербска-косаўскім канфліктам, а Расія заплюшчвае вочы на шматлікія парушэньні правоў чалавека ў нашай краіне, бо беларускі прэзідэнт застаўся фактычна адзіным яе саюзьнікам у барацьбе з НАТО, і ён да таго ж ня супраць папалохаць краіны Захаду вяртаньнем расійскіх ядзерных ракетаў на тэрыторыю Беларусі... Для міжнароднай супольнасьці застаўся амаль незаўважаным нават факт арышту зарэгістраванага ў афіцыйным парадку кандыдата ў прэзідэнты (за яго ў сёньняшніх умовах запалохваньня сабрана больш за 130 тысяч подпісаў па ўсёй краіне), былога прэм'ер-міністра Міхаіла Чыгіра. Арыштаванага, дарэчы, па надуманых, яўна сфальсіфікаваных абвінавачваньнях, з-за якіх яскрава выглядваюць прычыны палітычныя. "Пад каўпаком" у сьпецслужбаў пастаянна знаходзяцца і сябры Цэнтральнай выбарчай камісіі на чале з Віктарам Ганчаром. Што казаць тады пра рэпрэсіі супраць простых грамадзянаў, якія актыўна ўключыліся ў збор падпісаў за кандыдатаў у прэзідэнты, увайшлі ў склады мясцовых выбарчых камісіяў... Шматлікія факты іхняга перасьледу, у тым ліку і псіхалагічнага, маральнага, прыводзяцца ў "Хроніцы падзеяў" (якую, пэўна, варта было б назваць *"Хронікай рэпрэсіяў"*), што друкуецца ў гэтым нумары "Права на волю". Але гэта толькі кропля ў моры: за ўдзел у арганізацыі выбараў прэзідэнта перасьледуюцца сёньня тысячы грамадзянаў па ўсёй Беларусі. Правы чалавека пры гэтым парушаюцца асабліва груба і цынічна. Бяда ў тым, што прававы "беспредел", які чыніцца сёньня ў Беларусі, міжнароднай супольнасьцю, занятай балканскімі клопатамі, фактычна застаецца не заўважаным. Маўчыць тэлебачаньне, маўчаць газеты. Беларускі дыктатар нібыта і не ўспрымаецца ўсур'ёз на тле іншых еўрапейскіх турботаў. Праблемы Беларусі такім чынам заганяюцца ўнутр краіны і цалкам аддаюцца на водкуп Лукашэнку, які, каб захаваць сваю ўладу, не спыняецца ні перад чым.

Так, сёньня Еўропе і Расіі нібыта не да Беларусі, не да яе апазіцыі, што прыкладае вялікія высілкі ў барацьбе з дамарошчаным фюрэрам — "бацькам". Але заўтра, калі беларускі дыктатар расправіцца з апошнімі парасткамі дэмакратыі ў сваёй краіне, можа стаць, як і Мілошавіч, зубным болем усяго сьвету, ці ня будзе позна: шанц пазбавіцца яго дэмакратычным, легітымным шляхам будзе канчаткова страчаны.

Андрэй НАЛІВА

© PDF: Kamunikat.org 2013 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2013

© PDF: Kamunikat.org 2013 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2013

Хроніка падзеяў

(Пачатак на стар. 1-2)

18 сакавіка ў г.Дзятлава (Гродзенская вобл.) была выкліканая ў мясцовую пракуратуру сям'я Алейнікавых. Сярод выкліканых: Васіль Алейнікаў – старшыня мясцовай арганізацыі БНФ «Адраджэньне», Антаніна Алейнікава – старшыня мясцовай выбарчай камісіі, Андрэй Алейнікаў – сябра выбарчай камісіі, а таксама Уладзімір Рудзеў — сакратар мясцовай выбарчай камісіі. Усе яны атрымалі афіцыйнае папярэджаньне ад раённай пракуратуры.

18 сакавіка ў г. Мар'іна Горка (Мінская вобл.) прыкладна каля 19 гадзінаў вечара ў кватэры, дзе месьціцца Пухавіцкая раённая камісія па выбарах Прэзідэнта РБ, адбыўся вобыск. Ён быў праведзены супрацоўнікамі міліцыі на чале з капітанам Нечуйвіцерам Л.Д. без прад'яўленьня санкцыі пракурора. У выніку вобыска была канфіскаваная друкаваная прадукцыя і асабістыя рэчы (два бел-чырвона-белыя сьцягі).

На 18 сакавіка ў пракуратуру Гомельскай вобласьці позваю быў выкліканы сябра выбарчай камісіі па выбарах прэзідэнта РБ Уладзімір Шыцікаў. У позве ўказана, што ён павінен «даць тлумачэньні» пракурору Хіжанку. Такія ж тлумачэньні пракурору Хіжанку павінен быў даць В.Старчанка, які быў выкліканы позваю на 31 сакавіка. У гомельскую пракуратуру былі выкліканыя таксама і іншыя сябры выбарчых камісій гораду і вобласьці: В.Дамброўскі і А.Даўгала.

19 сакавіка ў г.Мар'іна Горка каля 21 гадзіны падчас збору подпісаў сябрам БНФ «Адраджэньне» А.Васьковічам быў затрыманы У.Жаўняк, які суправаджаў яго. Затрымлівалі яго асобы ў міліцэйскай форме, якія затым адвезьлі затрыманага ў пастарунак.

19 сакавіка ў г.Горкі (Магілёўская вобл.) падчас збору подпісаў за кандыдата ў прэзідэнты РБ Зянона Пазьняка быў затрыманы жыхар Мінска Беласкоў Віктар. Ён зьбіраў подпісы на тэрыторыі Горацкай акадэміі. Нарад міліцыі, які затрымаў Беласкова, паведаміў яму, што ён падазраецца ў зьдзяйсьненьні крымінальнага злачынства. Міліцыянты адвезьлі яго ў мясцовы РАУС. Там быў складзены пратакол затрыманьня, а таксама пратакол канфіскацыі 5 падпісных лістоў і 62 экземпляраў перадвыбарных улётак. Пасьля гэтага быў праведзены вобыск на кватэры, дзе жыве маці Беласкова, у выніку якога былі канфіскаваныя некалькі ўлётак і падпісных лістоў. Потым В.Беласкоў быў адвезены ў пракуратуру, дзе быў дапытаны пракурорам раёну ў прысутнасьці начальніка міліцыі і начальніка мясцовага аддзьдзелу КДБ. Урэшце пракурор вынес Беласкову папярэджаньне аб магчымасьці прыцягненьня яго да крымінальнай адказнасьці па арт. 61.1 КК РБ (змова з мэтай захопу дзяржаўнай улады). Пры гэтым ніякіх афіцыйных папераў на рукі Беласкову не далі.

19 сакавіка падчас правядзеньня пікету ў г. Маладэчна, прысьвечанага гадавіне абвяшчэньня БНР, былі затрыманыя два актывісты БНФ "Адраджэньне" А.Капуцкі і І.Байковіч. Іх адвезлі ў гарадзкі адзьдзел міліцыі і склалі пратаколы, абвінаваціўшы па арт. 173 КаАП РБ "Распаўсюджваньне друкаваных выданьняў, вырабленых з парушэньнем устаноўленага парадку і не маючых выходных дадзеных..." Капуцкага і Байковіча пратрымалі тры гадзіны, а пасьля загадалі прыйсьці ў гарадзкі адзьдзел міліцыі 21-га сакавіка. Пратакол склаў старэйшы лейтэнант Цімашэнка.

19 сакавіка ў Віцебску быў затрыманы рэдактар газеты «Выбар» Барыс Хамайда, які абвінавачваўся ў «дробным хуліганстве» (арт. 156 АК РБ). Экспертыза, праведзеная ў медвыцьвярэзьніку, паказала, што затрыманы быў цьвярозым. *22 сакавіка* адбыўся суд над Б.Хамайдам, на якім судзьдзёй Чыгуначнага райсуда Афанасьевым быў вынесены прысуд:1 млн. руб. штрафу. Па гэтым жа артыкуле *18 сакавіка* быў затрыманы журналіст «Выбару» Юрась Карпаў, на якога быў складзены пратакол. Дарэчы, абодва затрыманыя выступаюць на судзе над Уладзімірам Плешчанкам у якасьці сьведкаў.

19 сакавіка каля 9.45 слонімскія міліцыянты наведаліся да актывіста БНФ «Адраджэньне» у вёсцы Селявічы (Слонімскі раён Гродзенскай вобл.) Генрыха Засімовіча, які займаўся ў вёсцы зборам подпісаў за кандыдата ў прэзідэнты РБ Зянона Пазьняка. Міліцыянтаў цікавіла, навошта ён зьбірае подпісы. Было зробленае папярэджаньне Г.Засімовічу. Міліцыянты паабяцалі, што калі фронтавец «ня возьмецца за розум, то ім будзе займацца КДБ". Візіт прадстаўнікоў праваахоўчых органаў меў на мэце запалохаць ня толькі Г.Засімовіча, але і ўсіх вяскоўцаў. І гэта спрацавала – многія баяліся ставіць подпісы за З.Пазьняка.

19 сакавіка ў Мінску на вул. Надзеждзінская падчас збору подпісаў за кандыдата ў прэзідэнты Рэспублікі Беларусь З.Пазьняка былі затрыманыя пенсіянеры Я.Пячкова і М.Галаўнёў. Затрыманыя былі адвездзеныя ў Ленінскі РАУС г.Мінска, дзе былі пратрыманыя на працягу трох гадзінаў у камеры. Са словаў затрыманых былі складзеныя тлумачальныя, а таксама пратакол канфіскацыі падпісных лістоў.

19 сакавіка ў Мінску падчас збору подпісаў за кандыдата ў прэзідэнты РБ Міхаіла Чыгіра былі затрыманыя Яўген Лабановіч і Аляксандр Юрын. Яны зьбіралі подпісы падчас правядзеньня санкцыянаванага пікету, наладжанага Свабодным Прафсаюзам Беларускім каля прахадной заводу імя Вавілава. На яшчэ адным пікеце СПБ, які праходзіў па вул. Жылуновіча, за збор подпісаў была затрыманая сп.Каралёва. Усе затрыманыя былі адвезеныя для складаньня пратаколаў у райадзьдзелы міліцыі.

19 сакавіка старшыня Брэсцкай гарадзкой суполкі «Усход-1» БНФ «Адраджэньне» Уладзімір Вялічкін атрымаў афіцыйную адмову ад намесніка старшыні Брэсцкага гарвыканкаму А.В.Працэвіча на правядзеньне пікету 25 і 27 сакавіка з нагоды чарговых угодкаў абвяшчэньня БНР і прызначэньня даты прэзідэнцкіх выбараў на 16 траўня.

21 сакавіка, як паведаміла ВітІнфармБюро, над Лёзна залунаў бел-чырвона-белы сьцяг. На драўляным тронку ён быў прымацаваны да 35-метровай высакавольтнай апоры электраперадачы, якая стаіць на шашы Віцебск-Смаленск. Мірон і на гэты раз пакінуў сваю цыдулку: «Наяўнасьць палітвязьняў на маёй Радзіме лішні раз пацьвярджае антыбеларускі курс рэжыму. Свабоду Уладзіміру Плешчанку! Мірон».

21 сакавіка ў гарадзкім парку г.Смаргоні з дазволу райвыканкаму Алесем Дзергачовым быў праведзены пікет супраць зьбядненьня народу. Пікетоўшчык трымаў плакаты: «Ці ўсе наеліся «лапшы»! Прыхільнікі рэжыму! Кідайце слухаць брахню!» і інш. 24 сакавіка Смаргонскім РАУСам быў складзены пратакол на Алеся Дзергачова, у якім сказана: «Дзергачоў А.М., зьяўляючыся арганізатарам пікетаваньня, выкарыстоўваў плакаты, зьмест якіх наносіць шкоду канстытуцыйнаму ладу, зьневажае кіраўніка дзяржавы». Да адміністратыўнага пратаколу былі прыкладзеныя відэаздымкі пікету. Пасьля складаньня пратаколу А.Дзергачову было прапанавана прайсьці да судзьдзі Дзямешчыка, які пачаў разгляд справы. Абвінавачваемы заявіў хадайніцтва запрасіць адваката з Мінску. Судзьдзя хадайніцтва задаволіў, і суд быў перанесены на 30 сакавіка.

21 сакавіка ў г.Брэсце на Уладзіміра Плячко, які зьбіраў подпісы за вылучэньне кандыдатам у прэзідэнты РБ Зянона Пазьняка, а 23 гадзіне каля будынку 13 па вул Крывашэіна напаў чалавек у камуфляжнай форме. Гэты «невядомы» выхапіў падпісны ліст, парваў, ударыў сталага чалавека ў твар. Сп. Плячко сябра БНФ «Адраджэньне». Ён сьцьвярджае, што менавіта з-за прыналежнасьці да БНФ быў звольнены з працы.

21 сакавіка ў г.Клічаў (Магілёўская вобл.) да старшыні раённай выбарчай камісіі Доўбіка М.І. на кватэру зьявіліся супрацоўнікі праваахоўчых органаў і прапанавалі праехаць з імі для высьвятленьня некаторых пытаньняў. Праз некаторы час у кватэру Доўбіка прыбыў супрацоўнік міліцыі і запатрабаваў ад жонкі прадставіць пашпарт мужа, паведаміўшы пры гэтым, што ён абвінавачваецца ў парушэньні адміністратыўнага кодэксу. Толькі ў панядзелак (22 сакавіка) жонка М.Доўбіка даведалася, што яе муж быў прыцягнуты да адміністратыўнай адказнасьці "за дробнае хуліганства" (быццам бы за нецэнзурную лаянку ў прысутнасьці супрацоўніка міліцыі) і пакараны 15-сутачным адміністратыўным арыштам.

22 сакавіка ў 19.30 на вуліцы Астроўскага ў г.Магілёве пры зборы подпісаў за вылучэньне З.Пазьняка кандыдатам у прэзідэнты РБ супрацоўнікам міліцыі быў затрыманы сябра БНФ Мікола Лабанаў. Ён быў дастаўлены ў РАУС Кастрычніцкага раёну г.Магілёва, дзе ўтрымліваўся да 12 гадзінаў ночы. Супрацоўнікі РАУСу адмовіліся паведаміць родным затрыманага аб ягоным месцазнаходжаньні. У Міколы Лабанава былі канфіскаваныя друкаваныя матэрыялы, сярод якіх - падпісныя лісты, улёткі "Пазьняк пракладае дарогу ў Еўропу", улёткі з тэкстам аб БНР. У пратаколе аб адміністратыўным правапарушэньні, які затрыманы адмовіўся падпісаць, яму прад'яўляецца абвінавачваньне ў парушэньні арт.173, ч.3 КаАП РБ.

22 сакавіка старшыня Мсьціслаўскай раённай камісіі (Магілёўская вобл.) па выбарах прэзідэнта РБ Іван Казарэз быў выкліканы ў пракуратуру, дзе яму вынесьлі папярэджаньне за ўдзел у працы выбарчай камісіі. Казарэз быў папярэджаны аб крымінальнай адказнасьці па арт 61.1 КК РБ, які прадугледжвае да 12 гадоў пазбаўленьня волі.

22 сакавіка сябра Клічаўскай раённай камісіі па выбарах прэзідэнта РБ Васіль Альшэўскі быў асуджаны да 15 сутак адміністратыўнага арышту. Ён быў дастаўлены ў Клічаўскі РАУС нібыта для разьбіральніцтва, пасьля чаго на яго склалі пратакол і даставілі ў суд.

23 сакавіка жыхарка г.Бяроза (Брэсцкая вобл.) Аліхвер Тацяна Міхайлаўна, пенсіянерка, якая працуе па кантракце ў сацыяльнай сферы, член раённай выбарчай камісіі па выбарах прэзідэнта РБ, атрымала на працы папярэджаньне: калі яна ня выйдзе

© PDF: Kamunikat.org 2013 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2013

© PDF: Kamunikat.org 2013
© Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2013

з выбарчай камісіі, то будзе звольненая.

23 сакавіка сябра раённай выбарчай камісіі Цэнтральнага раёну г.Мінска, сябра Саюзу мастакоў Беларусі А.Шатэрнік быў выкліканы ў раённае УКДБ РБ па Мінску і Мінскай вобласьці да ст. лэйтэнанта Тартакоўскага Г.Ю., дзе яму было вынесенае папярэжаньне. Яму было ўказана на «недапушчальнасьць незаконных дзеяньняў і растлумачана, што падобныя ўчынкі з ягонага боку ў далейшым, калі ён ня зробіць патрэбных высноваў, могуць прывесьці да злачынства і пацягнуць за сабою крымінальную адказнасьць».

24 сакавіка ў пракуратуру Кастрычніцкага раёну г. Мінска быў выкліканы сябра БНФ «Адраджэньне» і раённай выбарчай камісіі Юрась Пальчэўскі. Пракурор намагаўся прыцягнуць Ю. Пальчэўскага да адміністратыўнай адказнасьці па арт. 167.3 КаАП Рэспублікі Беларусь. Пры размове прысутнічаў палкоўнік КДБ, якога цікавіла пытаньне фінансаваньня выбарчай камісіі. Пракурор вынес Юрасю Пальчэўскаму папярэджаньне аб магчымым прыцягненьні яго да крымінальнай адказнасьці.

24 сакавіка да намесьніка пракурора Ленінскага раёну г.Мінска Сокала С.С. былі выкліканыя ўсе сябры раённай выбарчай камісіі, якую ўзначальвае А.Жоўнер. Былі складзеныя пратаколы афіцыйных папярэджаньняў за «супрацьзаконныя дзеяньні» на семярых з дванаццаці сяброў камісіі. Паперы з папярэджаньнямі не былі выдадзеныя..

25 сакавіка каля 6.00 на аўтавакзале г.Магілёва супрацоўнікамі міліцыі ў цывільным быў затрыманы старшыня Магілёўскай філіі БСДП «Народная Грамада» Алесь Сердзюкоў. Ён быў дастаўлены ў РАУС Ленінскага раёну г.Магілёва для дагляду, дзе ўтрымліваўся прыкладна да 11 гадзінаў. Супрацоўнікі РАУСу патлумачылі прычыну затрыманьня тым, што яны нібыта атрымалі інфармацыю пра тое, што ў А.Сердзюкова ў торбе знаходзіцца гераін. Пры вобыску ў А.Сердзюкова былі знойдзеныя толькі падпісныя лісты за вылучэньне М.Чыгіра ў кандыдаты ў прэзідэнты РБ з 1000 сабраных подпісаў, якія былі канфіскаваныя. Таксама былі канфіскаваныя нататкі асабістага характару і сам нататнік. Згодна са складзеным міліцыянтамі пратаколам, які А.Сердзюкоў адмовіўся падпісваць, ён парушыў арт. 167, ч.3 КаАП РБ. Разгляд справы павінен адбыцца 31.03.99 у адміністратыўнай камісіі Ленінскага райвыканкаму г.Магілёва.

На 25 сакавіка атрымалі позвы ў Ленінскую пракуратуру г.Брэста сябры раённай выбарчай камісіі Н.Аганесян, У.Вялічкін, М.Лукашук, Р.Пронька. Праводзіў «размовы» з выкліканымі пракурор В.К.Масюк. Як высьветлілася, брэсцкі гарвыканкам, атрымаўшы сьпісы сяброў камісіяў па выбарах, перадаў іх у пракуратуру, і менавіта таму шэраг сяброў выбаркамаў знайшлі ў сваіх паштовых скрынях позвы.

25 сакавіка атрымалі папярэджаньні ад пракуратуры г.Полацку ўсе сябры раённай выбарчай камісіі па выбарах прэзідэнта РБ. Пракурор Полацкага раёну, старэйшы дарадца юстыцыі Н.М.Нікуленка ў афіцыйных папярэджаньнях указаў: «...У выпадку ўдзелу ў дзейнасьці Полацкай раённай камісіі... Вы можаце прыцягвацца да адміністратыўнай адказнасьці, прадугледжанай арт. 167.3 КаАП (за парушэньне заканадаўства пра выбары)». Сябрам навапалацкай выбарчай камісіі пакуль што ўручаныя позвы.

25 сакавіка ў г.Мар'іна Горка (Мінская вобл.) М.Усьціненка быў выкліканы да супрацоўніка Пухавіцкага раённага адзьдзяленьня УКДБ па Мінскай вобл. падпалкоўніка В.П.Рыпіка. Падпалкоўнік папярэдзіў сябра раённай выбарчай камісіі, што ягоная дзейнасьць «супярэчыць дзеючаму заканадаўству» і можа пацягнуць за сабою адказнасьць па арт. 61.1 (змова з мэтаю захопу ўлады неканстытуцыйным шляхам), які знаходзіцца пад кантролем КДБ. Пратакол абвяшчэньня афіцыйнага папярэджаньня М.Усьціненка падпісаць адмовіўся.

25 сакавіка ўчастковы інсьпектар Першамайскага раёну г.Мінска Грышчанка І.Д. у прысутнасьці сьведкаў склаў пратакол аб канфіскацыі ў спадарыні Каляды Ніны Фёдараўны, 1930 г.н., падпісных лістоў па вылучэньню кандыдата ў прэзідэнты РБ.

25 сакавіка Ляпарская Ларыса Віктараўна была выкліканая ў пракуратуру Савецкага раёну г.Мінска да памочніка пракурора сп-ні Г.А.Грынь. У кабінеце акрамя сп-ні Грынь быў яшчэ адзін чалавек, які не назваў сябе. Удвух яны дапытвалі жанчыну, якім чынам яна трапіла ў раённую выбарчую камісію, што там робіць, і колькі за гэта атрымлівае. Затым Л.Ляпарскай было прапанавана прачытаць арт. 167.3 КаАП і не парушаць яго, запісаць гэта на пратаколе допыту, што жанчына і зрабіла. Аналагічна адбывалася размова сп-ні Грынь Г.А. з Івановічам Рыгорам Рыгоравічам і Макавым Аляксандрам Уладзіміравічам, якія былі выкліканыя ў пракуратуру ў той жа дзень – 25 сакавіка.

25 сакавіка вучань адной з Брэсцкіх школаў Алесь Ахмач, сьвяткуючы ўгодкі абвяшчэньня БНР, а 17 гадзіне выйшаў з плакатам «25 сакавіка – Дзень Волі» на плошчу Леніна. Але ягоны "пікет" быў непрацяглым – ужо праз некалькі хвілінаў да хлопца наблізіўся міліцыянт, які адабраў плакат, а самога вучня прымусіў пакінуць плошчу.

27 сакавіка ў Магілёве каля 14.00 падвергліся разбойнаму нападу сябры тэрытарыяльных камісій па выбарах прэзідэнта РБ. Гэта здарылася падчас сустрэчы старшыні Магілёўскага аблвыбаркаму У.В.Шарапава з прадстаўнікамі рэгіянальных выбаркамаў, якая адбывалася на прыватнай кватэры. Дом, у якім знаходзілася гэтая кватэра, быў ачэплены міліцыяй, пасьля чаго асобы ў цывільным і ў форме АМАПу (усяго 15 чалавек) уварваліся ў кватэру. Дзеяньнямі гэтых асобаў кіраваў загадчык крымінальнага вышуку УУС Магілёўскага аблвыканкаму падпалкоўнік Карпаў і сьледчы ст. лейтэнант Сенакосаў. Без тлумачэньняў і прад'яўленьня дакументаў, ня маючы адпаведных санкцыяў, яны правялі асабісты дагляд прысутных і вобыск кватэры. Падчас вобыску, які цягнуўся 5 гадзінаў, гаспадарам не дазволілі карыстацца тэлефоннай сувязьзю і праводзілі відэазапіс. У выніку былі канфіскаваныя копіі запоўненых падпісных лістоў за вылучэньне кандыдатаў у прэзідэнты РБ (258 ас.), асобнік закону аб выбарах прэзідэнта РБ, іншыя дакументы тэрытарыяльных выбарчых камісій, а таксама іхнія пячаткі, пасьведчаньні асобаў, што прысутнічалі ў кватэры. Панятыя былі выкліканыя толькі для падпісаньня пратаколу аб канфіскацыі.

28 сакавіка ў г. Мінску адбыўся мітынг, прысьвечаны ўгодкам абвяшчэньня БНР. Пасьля мітынгу пачаліся затрыманьні. Былі затрыманыя восем чалавек — сябры Маладога Фронту: Я.Афнагель, У.Антонаў, С.Карашчанка, З.Бунчук, Ю.Ліскоўская, Л.Амбразевіч, А.Мікус, А.Сівалоб. Сярод іх — чацьвёра непаўнагадовых. Затрыманьне тлумачылі тым, што маладафронтаўцы «несьлі незарэгістраваныя сьцягі». Усе затрыманыя былі завезеныя ў Савецкі РАУС, дзе іх прымусілі пісаць тлумачальныя. Пасьля на кожнага былі складзеныя пратаколы, у якіх затрыманыя былі абвінавачаныя па арт. 167. 2 КаАП Рэспублікі Беларусь. Пратрымаўшы каля трох гадзінаў, непаўнагадовых адпусьцілі дадому, а іх справы былі накіраваныя ў камісіі па справах непаўнагадовых. Ліскоўскую Ю., Афнагеля Я., Антонава У., Сівалоба А. адвезьлі ў прыёмнік-разьмеркавальнік па вул. Акрэсьціна. Ліскоўскую Ю. адпусьцілі, узяўшы распіску аб тым, што яна зьявіцца 29-га сакавіка ў суд Савецкага раёну (у дзяўчыны – паталогія лёгкіх), астатнія ўтрымлівася ў сьпецпрыёмніку да суда.

29 сакавіка ў судзе Савецкага раёну г.Мінска адбыўся суд, на якім Ліскоўскую Ю., Афнагеля Я., Антонава У. і Сівалоба А. абвінавацілі ў парушэньні адміністратыўнага кодэксу і вынесьлі прысуд: кожнаму з абвінавачваемых — штраф у памеры пяць мільёнаў рублёў.

30 сакавіка Капуцкі Аляксандр Аляксандравіч «за фарміраваньне незаконных выбарчых камісій у г.Маладэчна і раёне» быў выкліканы ў Маладэчанскі ГА УКДБ па Мінску і Мінскай вобласьці да памочніка начальніка гэтай установы Гладкага Б.П.. Яму вынесенае афіцыйнае папярэджаньне, у якім сказана, што «падобныя ўчынкі з яго боку могуць... пацягнуць за сабою крымінальную адказнасьць».

29 сакавіка ў судзе Кастрычніцкага раёна г. Віцебска завяршыўся суд над вядомым актывістам апазіцыі, старшынёй Віцебскай Рады БНФ "Выбар" Уладзімірам Плешчанкам. У ходзе судовага разьбіральніцтва былі разбураныя ўсе пункты, на якіх трымалася абвінавачваньне. Судзьдзі А. Абашаву не заставалася нічога іншага як накіраваць справу на дасьледваньне і задаволіць хадайніцтва адваката і грамадскіх абаронцаў аб зьмяненьні У. Плешчанку меры стрыманьня — арышту, на падпіску аб нявыездзе. Уладзімір Плешчанка быў вызвалены з пад варты проста ў зале суда. Значную ролю ў гэтым працэсе адыграў прафесійны адвакат Уладзімір Шайкевіч і вялікая грамадзкая ўвага да працэсу. У якасьці грамадзкіх абаронцаў у працэсе актыўна ўдзельнічалі прадстаўнікі Праваабарончага Цэнтру "Вясна-96" Алесь Бяляцкі і Валянцін Стэфановіч. На працэсе прысутнічала назіральнік місіі АБСЕ ў Беларусі Надзея Дударава.

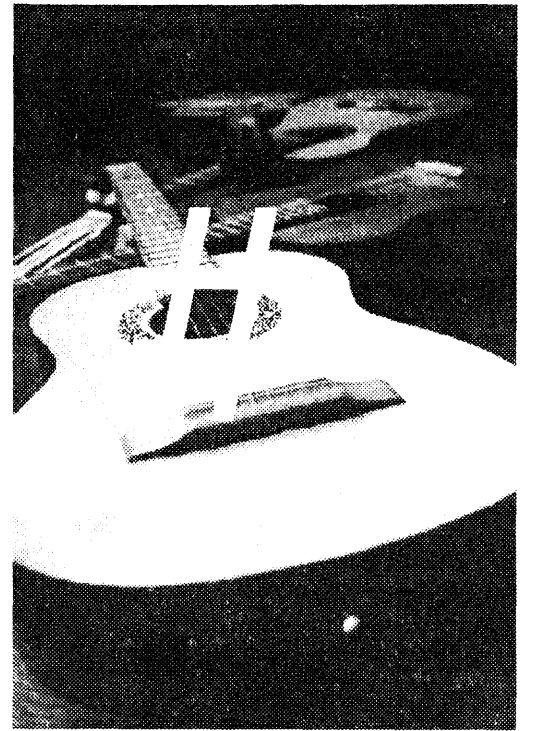
30 сакавіка 15 невядомых у цывільным спрабавалі ўварвацца ў перадвыбарчы штаб Міхаіла Чыгіра. У офіс кандыдата ў прэзідэнты РБ яны зьявіліся быццам бы для таго, каб уручыць Чыгіру позву ў міліцыю. Па словах сьведкаў, гэтыя людзі прыехалі на некалькіх машынах і некаторы час вялі назіраньне за штаб-кватэрай. Пасьля таго, як у офісе зьявіўся М.Чыгір, у дзьверы пазванілі і запатрабавалі адчыніць іх. На патрабаваньне супрацоўнікаў прад'явіць службовыя пасьведчаньні паступіла адмова. Пры гэтым невядомыя адразу ж была абараваная тэлефонная сувязь у офісе. Тым ня менш актывістам перадвыбарчай кампаніі ўдалося з мабільных тэлефонаў дазваніцца да журналістаў, пры зьяўленьні якіх "цывільныя" зьнiклі. У хуткім часе сп. Чыгір са сваімі бліжэйшымі супрацоўнікамі пакінуў штаб-кватэру. Але ўжо ў 13.00 Чыгір і ягоны памочнік палкоўнік Уладзімір Барадач былі затрыманыя ў мікрараёне Уручча і дастаўленыя ў сьледчае ўпраўленьне Рэспублікі Беларусь. У 17.00 М.Чыгір даваў паказаньні па справе, узбуджанай пракуратурай па выдачы «Аграпрамбанкам», якім ён кіраваў, крэдытаў у пачатку 90-х гадоў. Каля 19.00 быў вызвалены са сьледчага ўпраўленьня У. Барадач, а М.Чыгір быў перавезены ў ізалятар часовага ўтрыманьня ГУУС Мінгарвыканкаму. Ён затрыманы на 3 сутак згодна з арт. 119 Крымінальна-працэсуальнага Кодэксу (затрыманьне падазраваемага ў зьдзяйсьненьні злачынства) для дачы паказаньняў па справе, узбуджанай па арт. 91 (крадзёж у асабліва буйных памерах).

© PDF: Kamunikat.org 2013
© Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2013

© PDF: Kamunikat.org 2013 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2013

Андрэй МЕЛЬНІКАЎ

Вандроўка за краты

Напярэдадні этапу пакую кешар. Бяру самае неабходнае. Палю частку сваіх запісаў – на выпадак "шмону" з канфіскацыяй.

Адразу пасьля сьняданку галюся – на судзе трэба выглядаць прыстойна, а хто ведае, ці будзе магчымасьць пагаліцца ў Астраўцы?

На "гулку" выходзім ажно ўчатырох, нават мытнік ідзе (даўно такога не было). Пасьля калядных маразоў адчуваецца адліга, неба абяцае сонейка.

З "гулкі" мяне і "выдзёргваюць". Разьвітваюся з сукамернікамі і пад канвоем іду да "хаты". Забіраю кешар, пасьцельную бялізну. У калідоры каля "каранцінаў" далучаюся да групы "аўтазэкаўскіх". Тут ужо Алег Мізула. Чакаем, тварам да сьцяны. Здаем бялізну і апынаемся ў "стаканах". У маім – чалавек 8-9. Гэта звычайная справа.

Праз хвілінаў дваццаць чаканьня забіраюць "мясцовых" – на суд. Хутка, без аніякіх шмонаў, пакуецца аўтазэк – фургон з трыма зачыняемымі секцыямі для зэкаў і прасторай для мянтоў. Пакуемся шчыльна, але сядаем усе. Алег – побач. Чытае вершы, дае пагледзець свае запісы.

Мянты зачыняюць дзверы і садзяцца гуляць у карты...

Бывай, турма!

Без праблемаў даяжджаем да Ліды. Тут Гарадзенскі "аўтазэк" загружаецца іншым кантынгентам – тымі, хто едзе ў турму, а нас перакідваюць у "аўтазэк"-аўтобус, што паедзе па маршруце: Ліда – Ашмяны – Астравец – Смаргонь. Бачу, як у турэмны фургон падымаецца на мыліцах Зянон. Пасьпяваю крыкнуць яму вітаньне.

Апалове на пятую – сонца ўжо зайшло – мяне, Алега і яшчэ аднаго вязьня высаджваюць каля Астравецкага ізалятару часовага ўтрыманьня.

Фармальны павярхоўны шмон і – даволі чыстая камера, памерамі з малы "гулачны" дворык. Тры чалавекі могуць спакойна хадзіць, не натыркаючыся адзін на аднаго. Пара двух'ярусных нараў з драўляным насьцілам, драўляная фарбаваная падлога. У вопратцы – дастаткова цёпла, але дужа вільготна. Унітаз. Разетак і водаправоду няма.

Я – чацьвёрты ў камеры. Займаю вольныя нары ўнізе.

Сядзельцы – два "вопытных" і адзін "па першым разе", але ўжо асуджаны на пяць гадоў малады хлопец, арыштаваны за некалькі дзён да свайго вясельля. Вясельле так і не адбылося, нявеста – цяжарная, а наперадзе – зона. "Вопытных" яшчэ будуць судзіць, аднак, улічваючы, што яны "рэцэдэ" (рэдыцывісты) – спагады ім ад суда не чакаецца.

Дні і ночы праходзяць пераважна ў размовах, а таксама ў заварцы і спажываньні "чыфу". Слухаю расповяды пра месцы зьняволеньня і жыцьцё бывалых зэкаў, вершы і песьні, якія ніколі ня чуў раней.

Думаю, медытую, рыхтуюся да суда. З задавальненьнем ем смачную і якасную ежу з мясцовай сталоўкі. Даведваюся сакрэт кіпячэньня гарбаты ў пластыкавай (!) бутэльцы. Здымаю нават у старэйшага з "вопытных" зубны боль.

І вось надыходзіць серада 14 студзеня. Нас з Алегам прышпільваюць адзін да аднаго "бранзалетамі" і вядуць да аднапавярховага будынку суда ў сотні метраў ад ізалятара. Вакол – дрэвы, акуратныя домікі, файны беларускі краявід ажно да далягляду. Недзе там, за лесам – Летува... Як прыемна крочыць па незачыненай прасторы!

У зале суда нашае месца – лава падсудных. Бачу знаёмыя твары: жонка, адвакаты, Алегавы маці і сястра, сябар з дыктафонам. Яшчэ – хлопец з мясцовай газеты, мясцовы ж актывіст АГП. Астатнія – сьведкі-памежнікі, супрацоўнікі МУС і суда. І ўсё. Для памежнага, збольшага каталіцкага і "тутэйшамоўнага" Астраўца пераходы мяжы па-за пунктам пропуску – рэаліі паўсядзённага жыцьця і асаблівае цікаўнасьці не выклікаюць.

Пытаньні да падсудных. Пытаньні да сьведак. Пытаньняў да суда ў нас няма: зацягваць працэс – зусім ня ў нашых інтарэсах.

Але абвяшчэньне прысуду пераносіцца на наступны дзень. Пэўна, для страхоўкі: раптам прыйдзе нейкае ўказаньне згары.

У чацьвер, 15 студзеня, суд прызнае нас з Алегам вінаватымі ў наўмысным групавым пераходзе мяжы, але, улічваючы пяць месяцаў турмы і цяжкае сямейнае становішча абодвух, прымяняе артыкул 42 (меней за меншае) і абмяжоўваецца штрафам. Зыск вайсковае часткі 2044 застаецца незадаволеным. Вось ён – пераможны вынік той галадоўкі! На разьвітаньне заношу сукамернікам два пачкі гарбаты. Ім да волі яшчэ вох як далёка...

Праз некалькі месяцаў пасьля вызваленьня прысьніў: ізноў я ў турме. І запульсавала пакутлівая-вострая думка: цяпер дапамагаць ужо ніхто ня будзе...

А зрэшты, мажліва, тое, што адбылося, таксама ня болей, чым сон...

Не атрымалася грамадзкай славы. Не было пікетаваньняў і збору подпісаў за маё вызваленьне. Сваім за кратамі не прызналі мяне ні журналісцкія, ні творчыя саюзы і арганізацыі. "Беларуская Маладзёжная", якую я ўзмоцнена рэкламаваў у турме, месяц па маім вызваленьні мною не цікавілася, потым запатрабавала вярнуць пасьведчаньне журналіста (фармальна – за інтэрв'ю "Навінам"). "Народная воля" і "Свободные новости", патрымаўшы шмат скарочаны варыянт гэтых успамінаў па некалькі месяцаў кожная, адмовіліся іх друкаваць. У першай, аказваецца, існуе манаполія на падобныя рэчы, а для другой – я проста чужы. Звычайны зэк...

Але — з-за мяне не паехала гарадзенская моладзь у інтрыгуючую вандроўку, і за сабраныя на яе грошы ішлі да мяне ў турму дачкі... Але ўключаў прадпрымальнік Мацко мае песьні на поўную моц, праяжджаючы пад сьценамі турмы... Але дапамагалі маёй сям'і маскоўскія беларусы, гарадзенцы, гамельчукі... Але маліліся за маё вызваленьне ў аршанскім касьцёле... Але адчувалася мною за кратамі дапамога шмат ад каго, нягледзячы на "каўпак" КДБ... Але паспрыялі па выхадзе на волю цьвёрда стаць на ногі людзі з Гарадзеншчыны, Магілеўшчыны, Гомельшчыны, Берасьцейшчыны, Меншчыны, Аршаншчыны... Для звычайнага зэка – гэта незвычайна шчаслівы працяг.

Дзякуй усім, хто не забываў пра мяне...

Заканчэньне.
Пачатак у №№ 17-28.

Права на волю. Бюлетэнь Праваабарончага Цэнтру "Вясна-96". Выходзіць два разы на месяц на беларускай, ангельскай і рускай мовах. Наклад 299 асобнікаў. Адрас рэдакцыі: 220007 Менск, а/с 88. E-mal:rights@v96.open. by Рэдактар Алесь БЯЛЯЦКІ. Пры перадруку спасылка на бюлетэнь абавязковая.

У нумары скарыстаныя фотаздымкі з архіву Цэнтра "Вясна-96"

© PDF: Kamunikat.org 2013 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2013